

กิเลสแท้จริง

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นสาวก สาวกจะผู้ได้ยินได้ฟัง ชุบมือเปิบเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาสิ่งนี้มาด้วย เพราะเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย การแสวงหา การสร้างสมบุญญานิกการมากมายมหาศาล ความสร้างสมบุญญานิกการมากมายมหาศาลถึงมีความสามารถหรือค้นสังขธรรมอันนี้ขึ้นมาเป็นธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำเพื่อท่าน ท่านทำเพื่อท่านเพราะอะไร เพราะท่านเกิดมา เห็นใหม่ เวลาสร้างสมบุญญานิกการมาเป็นพระโพธิสัตว์ๆ ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิญาณ สิ่งที่แสวงหา สิ่งที่แสวงหาสิ่งนี้มาเพื่อ เพื่อในหัวใจของท่านไง เวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

การเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แล้วชาติสุดท้ายตรงไหนล่ะ? ถ้าชาติสุดท้ายตรงที่ท่านประกาศ มันก็เป็นแค่สิ่งที่แค่ท่านประกาศไป มันไม่เป็นสังขจะไม่เป็นความจริงขึ้นมา แต่! แต่ด้วยอำนาจวาสนาบารมี เห็นใหม่ ด้วยการตั้งเป้าหมายไป นี่ไง เวลาทศชาติ ๑๐ ชาติไปพอชาติสุดท้ายนี้เป็นพระเวสสันดร พระเวสสันดรเสียสละทานระดับนั้น สละลูก สละเมีย ถึงจะได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาล

แต่! แต่เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็ประกาศ “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายๆ” แต่ประกาศก็คือประกาศไป มันไม่ได้เป็น เวลามันเป็นไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลาไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่สร้างสมบุญญานิกการมากมายน้อยขนาดไหน มันก็เป็นจริตนิสัยอันนั้น ถ้ามันเป็นจริตนิสัยอันนั้น โลกเขามีสิ่งใดก็ไปศึกษากับเขาทั้งสิ้น ศึกษาทุกสิ่งทั้งสิ้น เพราะ เพราะเรื่องโลกนี้

เวลาเราเกิดมา เห็นใหม่ เราเป็นปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาเราก็ไม่รู้สิ่งใดๆ เลย ทั้งๆ ที่เราศรัทธาในพระพุทธศาสนาฯ แต่! แต่เราก็มีความรู้เท่านี้ไง ความรู้แค่ทางอ้อม ความรู้แค่โลกๆ ศีลสมาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาขนาดไหน เราभावวชเป็นพระ บวชเป็นพระศึกษาบาลีจบ ๙ ประโยค ก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบแล้ว จบแล้วไง ก็ทางอ้อม ความรู้อันนั้นเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เป็นของเรา ไม่ได้เป็นของเราเพราะอะไร เพราะเป็นความจำทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นความจำมาก็เลสมันกลับยิ่งจ้องหองฟองชน มันยิ่งตัวอ้วนๆ มันยิ่งอหังการ เพราะว่าถือว่าข้ามีความรู้ไง ความรู้ก็คือความรู้ ความรู้ก็เป็นการศึกษา เป็นภาคปริยัติ เป็นความจำ แต่ไม่เป็นความจริงขึ้นมา

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกประพาศปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ก็ออกศึกษาค้นคว้ากับเขาเหมือนกัน ออกศึกษาค้นคว้าก็ค้นคว้าในวิชาการทางโลก ค้นคว้าทางที่เขาประกาศตนว่าเป็นศาสดา แต่ไม่มีสักจะความเป็นจริงทั้งสิ้น ก็ไปศึกษากับเขา ด้วยอำนาจวาสนาของท่าน ท่านได้สร้างสมบุญญาธิการของท่านมา สร้างสมบุญญาธิการของท่านมา เห็นใหม่ มันตอบโจทย์ในหัวใจของตนไม่ได้ไง มันตอบโจทย์ไม่ได้ มันไม่เกิดไม่เกิดอย่างไร? เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย แต่ไม่เกิดไม่เกิดตรงไหน? มันก็ไม่เห็นมี

“สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ก็เข้าแล้ว ทำสิ่งใดก็ทำได้หมดทั้งสิ้น” นี่ไงนี่มานสมาบัติในอภิญญาไง สิ่งที่เป็นอภิญญาๆ เห็นใหม่ อภิญญา ๕ แก่กิเลสไม่ได้ อภิญญาที่ ๖ อภิญญาที่ ๖ **สิ่งที่รู้ รู้ในอริยสัจ รู้ในสัจจะรู้ในความจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธิการดับ ทุกข์ รู้ว่าตนสิ้นกิเลสไปนั้นอภิญญา ๖** แต่อภิญญา ๕ อภิญญา ๕ เขาเป็นอย่างไรไง เวลาเข้ามานสมาบัติใน **นิโรธสมาบัติ พระอนาคามีเท่านั้นที่จะเข้าได้** ก็ปากเปียกปากแฉะว่ากันไป แต่ความจริงละ ความจริงก็เป็นความจริง เพราะ เพราะคนที่พิสูจน์ได้คือคนที่รู้จริงเท่านั้น คนที่ไม่รู้จริงมันก็ศึกษามา มันก็เป็นความจำทั้งสิ้น เขาเล่าว่า เขาว่าอย่างนั้น แต่ตัวเองทำไม่เป็น ตัวเองทำไม่ได้

แต่เจ้าชายสิทธัตถะเวลาศึกษากับเขาแล้วถ้ามันไม่ได้ตามความเป็นจริงก็ไม่เชื่อ ถ้ามันไม่ได้ตามความเป็นจริงก็ต้องค้นคว้าเอง ค้นคว้าเอง เห็นใหม่ เวลาอดอาหาร ๔๙ วันจนถึงที่สุดแล้ว แล้วย้อนกลับมาๆ ตั้งใจว่าเราจะกลับมาฟื้นฟูร่างกายนี้ เพื่อจะค้นคว้าลงสู่ที่หัวใจของเรา เพราะถ้าเข้าใจว่า สิ่งที่อยู่กับเราเป็นกิเลสๆ แล้วกิเลสก็อยู่ที่จับต้องได้นี่ สิ่งที่เป็นกิเลส แล้วจะสู้กับมันโดยความเข้าใจของตน ความเข้าใจของตนก็ความเข้าใจของโลกนี้ไง

ความเข้าใจของโลกก็คือความเข้าใจของวิทยาศาสตร์ ที่เราศึกษาค้นคว้ากันอยู่นี่ไง ทางการแพทย์ยังส่องกล้องกันอยู่นะ ภูเขาตึมีหรือเปล่า? กิเลสมันเป็นอย่างไร? จิตวิญญาณมีหรือไม่มี? คนตายแล้วไปไหน? ค้นคว้ากันต่อไป นี่เพราะเป็นวิทยาศาสตร์ไง

นี่ค้นคว้ามาแล้วทางร่างกายตามความเข้าใจในการศึกษาทั้งสิ้นแล้ว ถึงที่สุดว่า “มันไปไม่รอดแล้ว เราต้องกลับมาค้นคว้าโดยอำนาจวาสนาบารมีที่เราสร้างมาเอง ที่ปรารถนาโพธิญาณ” เราจะฟื้นฟูร่างกายของเรา นี่ตั้งใจจะฟื้นฟูร่างกายของเรา นางสุชาดาก็จะแก้บนสิ่งที่สร้างมาๆ คนที่สร้างมา สหชาติๆ สิ่งที่เราสร้างมา สหชาติผู้ที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา เขาจะทำบุญกุศลของเขา เขาก็ตั้งใจบำเพ็ญของเขา เขามาเหมือนกัน

เวลาเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นใหม่ เวลาเขาจะแก้บนของเขา ไปเห็นนี้ว่าเทวดานี้ถวายข้าวมธุปายาส ฉันทอาหารของนางสุชาดาแล้ว “ถ้าเรานั่งคิณแล้วถ้าไม่ตรัสรู้ เราต้องตายคาต้นโพธิ์นี้เลย” เวลาที่แสวงหาคือการศึกษาค้นคว้า การศึกษาค้นคว้าสิ่งที่มันเป็นไปได้ทางโลกนี้มีอยู่จริงหรือเปล่า ถ้ามีจริงหรือเปล่า เขาประพฤติกฎปฏิบัติมานานขนาดไหนก็ทำตามเขาไปแล้วศึกษาค้นคว้าจากสิ่งที่มีอยู่ แต่สิ่งที่เป็นสัจจะความจริงยังไม่มี ยังไม่เกิด

เวลามาเกิดแล้ว “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” แล้วสุดท้ายตรงไหน สุดท้ายก็เป็นความปรารถนา เป็นความตั้งใจ แต่ถ้าเป็นความจริง “ถ้าเรานั่งคิณนี้ถ้าไม่ตรัสรู้ เราจะไม่ลุกจากที่นั่งนั้นเลย” พอปฐมยาม บุปเพณิวาสนานุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชฌญาณ เห็นใหม่ อาสวัชฌญาณยืนยัน ยืนยันถึงมรรคผลในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนามีสัจจะมีความจริงขึ้นมา เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ถ้ามีสัจจะมีความจริงขึ้นมาในพระพุทธศาสนา เห็นใหม่ ยืนยัน ยืนยัน มีรัตนะสอง มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรมเท่านั้น เสวยวิมุตติสุขๆ สิ่งไหนวิภูฏะนี้ไม่มี ในวิภูฏะยังคงค้นพบไม่ได้ เพราะไม่มีอำนาจวาสนาไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมามีพระองค์เดียวเท่านั้น ซ้อนสองไม่ได้ เพราะอะไร เพราะว่าก่อสร้างสมบุญญาธิการมานานมากมายามมหาศาล มันถึงมีอำนาจวาสนามีสัจจะมีความจริงขึ้นมา จะค้นคว้าสัจจะความจริงอันนี้ขึ้นมา เพราะ เพราะภาวนามยปัญญา คือปัญญาทวนกระแสกลับเข้าไปสู่จิตในใจของตน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะนี้เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย สิ่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วใครไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

สิ่งที่เหลืออุปาทิเสสนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วนี่สิ่งที่เหลือ ๔๕ ปี สิ่งที่เหลืออุปาทิเสสนิพพาน เห็นใหม่ ภารา หเว ปญจขนธา ชั้นนี้ ๔ และชั้นนี้ ๕ เป็นภาระที่ต่อคุณแลต่อไปจนกว่าจะหมดอายุขัย แต่! แต่ใจที่เป็นธรรมๆ เห็นใหม่ ใจที่เป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ อันนี้ต่างหาก กราบธรรมในใจของท่านที่ว่ามันเป็นสัจธรรม เสวยวิมุตติสุขๆ

เวลาแสดงธัมมจักขุ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม นี้มีดวงตาเห็น

ธรรม เกิดสงฆ์องค์แรกของโลก เป็นพยานยืนยันกันว่ามนุษย์ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถ้าทำสัจจะความจริงขึ้นมาแล้วโดยสัจธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นในหัวใจพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสัจจะเป็นความจริง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดาคือเห็นกิเลสของตนตามความเป็นจริงฯ พอไปเห็นกิเลสของตนตามความเป็นจริงเกิดขึ้น เพราะ เพราะเป็นผู้ที่ซัดคั้นคั้นคว่ำและแสวงหา

แต่ปัญจวัคคีย์ที่ซัดคั้น คั้นคว่ำแสวงหาและอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มา ๖ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปัญจวัคคีย์อุปัฏฐากมาอยู่ ๖ ปีก็ปฏิบัติเข้มข้น เข้มงวดขนาดไหน ก็เป็นการปฏิบัติตามกระแสสังคัม กระแสโลกเขา

สิ่งที่เราไม่รู้ เราก็ไม่บอก เราก็อบรมสั่งสอนไม่ได้ไง เพราะเราไม่รู้ไง สิ่งปัจจุบันนี้เรารู้แล้ว รู้แล้วในหัวใจของท่าน รู้แล้วโดยสัจจะความจริงในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะ เห็นใหม่ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เห็นสัจจะ เห็นความจริง เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

เห็นกิเลสแท้จริง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตั้งอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาอาสาชกขญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งอยู่ สิ่งที่ตั้งอยู่ไฉน มรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความตั้งอยู่ความพิจารณาของ พระอัญญาโกณฑัญญะไฉน สิ่งใดมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงของมันตามความเป็นจริงของมัน นี่ไง ไตรลักษณ์เกิดตรงนี้ไง ถ้าเป็นตามเป็นจริง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับ ขณะนิโรธ

ไม่มีขณะ ไม่มีนิโรธ เนี่ยอัสนธิ มหานามยังไม่มี ไม่มี ไม่มีขณะ ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น ไม่มีมรรคญาณ ไม่มีภาวนามยปัญญา ไม่มีสัจจะไม่มีความจริงขึ้นมา ไม่มี แต่เวลามี มีในใจของ พระอัญญาโกณฑัญญะไฉน ขณะ ขณะที่บรรลุดุธรรม นิโรธ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับลงเป็นธรรมดา ทุกข์ สมุทัย นิโรธ ดับโดยมรรคญาณ เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ในรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ของเรา

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ของเรา เห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีคุณค่ามาก มีคุณค่าเพราะอะไร มีคุณค่าเพราะศาสนา ไฉน ศาสนาเป็นที่พึ่งที่อาศัยนะ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธโดยทะเบียนบ้าน ชาวพุทธโดยการกำเนิดอย่างใดก็แล้วแต่ ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา หรือจะมีความเชื่อในลัทธิใดก็แล้วแต่ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ ในปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ ธรรมทูตๆ เห็นใหม่ คนที่เขา มีความสมบุญในทางโลก มีความสมบุญในทางวัตถุ แต่เขาหาความสุขไม่ได้หรอก เขาหาความสุขไม่ได้เลย

เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดอาหาร ๔๙ วันไง มันเป็นเรื่องร่างกาย เป็นเรื่องจะหาข้อเท็จจริง หาความสุขในชีวิตตามความเป็นจริงมันไม่มี มันไม่มีหรอก เพราะ กิเลสตัณหาความทะยานอยาก พญามาร นี้เกิดเป็นเจ้าชายสิทธิ์ตะณะ เวลาคณะเจ้าสุทโธทนะ ให้มีภรรยา ก็มี เวลาเกิดราหูขึ้นมาก็เกิด ในหัวใจมันหาทางออกอยู่ตลอดเวลา หาทางออก จะออกทางไหน มันมีความสุขที่ไหน มันมีแต่ความบีบคั้นทั้งสิ้น

แล้วมีความบีบคั้นถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ธรรมะยังไม่เกิดจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง แต่ในปัจจุบันนี้มันมีสังฆธรรม **“ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ”** มีศาสนาพุทธ พระพุทธศาสนา คนศึกษาพระพุทฺธ-ศาสนา ศึกษา เห็นไหม ศึกษาเป็นภาคปริยัติ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ไม่ใช่ของตน การศึกษาเป็นภาคปริยัตินะ ถ้าภาคปริยัติทรงจำธรรมวินัยๆ คำว่า “ทรงจำธรรมวินัย” ทรงจำใจ ตู้อะไรไปก็รู้ไปหมดทุกอย่าง แต่ไม่รู้เรื่องของตน ไม่รู้เรื่องของตน หลอก

เพราะภาคปฏิบัติๆ เวลาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันยากมันง่ายขนาดไหน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านที่ประพฤติปฏิบัติสมบุรณ์แบบแล้ว ท่านรู้ ท่านเข้าใจ ท่านรู้ท่านเข้าใจแล้วมันเป็นสังขจะเป็นความจริงใจ

เวลามันทุกข์มันยากมันก็ทุกข์ยากมหาศาล ทุกข์ยากมหาศาลเพราะอะไร เพราะคน เริ่มต้นจากประพฤติปฏิบัติ คนฝึกหัดทำงาน ทำงานไม่เป็น คนทำงานไม่เป็นแล้วบังคับให้ทำงานนั้นมันจะทำงานเป็นได้อย่างไร มันก็ไม่เป็นอยู่วันยังค้ำนั้นแหละ แต่! แต่ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยการสร้างบุญญาธิการมา จะทำไม่เป็นอย่างไร มันก็ฝึกหัดค้นคว้าพยายามทำของตนขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริง ให้มันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาให้หัวใจของตน เห็นไหม ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา มันวิธีการ วิธีการในการประพฤติปฏิบัติ วิธีการขึ้นมาที่มันจะทำให้ความสงบของใจเข้ามา พอใจสงบขึ้นมาก็ล้มลุกคลุกคลานมา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม คนระหว่างเดินทาง มันไม่รู้หรอกว่าระยะทางหรือผลที่จะประสบความสำเร็จอยู่ข้างหน้านั้นมันเป็นอย่างไร แต่มันมีความทุกข์ไปตลอดเส้นทั้งนั้น เห็นครกขึ้นภูเขา เวลาเห็นครกขึ้นภูเขา เห็นขึ้นไป มันสาหัสสากรรจ์ในการเราออกกำลังที่เข็นมันขึ้นไปนะ แล้วมีอุปสรรคมากมายมหาศาล แล้วถ้าผลของมันก็ถึงตกมาทับเรา

ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เราพยายามค้นคว้าหากิเลสของเรา เราพยายามจะประพฤติปฏิบัติให้สมความปรารถนาของเรา ให้สมความสำเร็จของเราที่เราตั้งใจไว้ แต่มันก็อยู่ที่กิเลสของใครหยาบละเอียดแตกต่างกัน ถ้าอยู่ที่กิเลสของใครหยาบละเอียดแตกต่างกัน

วิธีการปฏิบัติฯ ในครอบครัวกรรมฐานไป ไม่มีสูตรสำเร็จ ไม่มี ไม่มีสูตรสำเร็จหรือก มันอยู่ที่
กิเลสต้นหาความทะยานอยากของคนมันมีมากมีน้อยขนาดไหน อำนาจวาสนาของคนมีมาก
น้อยขนาดไหน

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นอบรมสั่งสอนไป “จิตเป็นอย่างไรๆ” ท่านตรวจสอบ
สอบถามอยู่ตลอดเวลา “จิตเป็นอย่างไรๆ ทำความสงบของใจได้หรือไม่” ถ้าจิตเป็น
อย่างไร จิตประพฤติปฏิบัติแล้วมีแนวทางขึ้นมา ท่านก็จะสงเคราะห์ “แก้จิตแก้ยาก
นะๆ มันดูแลรักษายากนะ” ก็พยายามสงเคราะห์ดูแลรักษาเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลานๆ ท่านก็รู้ว่าอำนาจวาสนา
ของเขามันไม่ถึงกับการประพฤติปฏิบัติแล้วมันจะได้มรรคได้ผลขึ้นมาทำให้ปฏิบัติไป
เพื่อให้ภพชาติมันสิ้นเข้ามา ให้ประพฤติปฏิบัติไป ให้บวชเป็นพระ ให้อยู่ร่มกาสาว
พัสดุ์ ให้อบรมบ่มเพาะจิตนิสัยของตนขึ้นไป นี้เป็นครูบาอาจารย์ของเราที่ท่าน
ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงในใจของท่านตามความเป็นจริง ท่านถึงรู้จริงใจ

แต่ถ้าเป็นความจำๆ มันไม่มี ความจำๆ ก็จำซี้ปากไป จำซี้ปากได้ยินได้ฟังมาอย่างนั้นไป
จำซี้ปากมาๆ แล้วจำมาแล้ว ถ้าจำวิธีการปฏิบัติได้มันก็เป็นวิธีการปฏิบัติ แต่วิธีการปฏิบัติก็คือ
วิธีการแต่ไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีสัจจะไม่มีความจริงขึ้นมามันถึงเร็ว ร่อนๆ ไม่มีการเอาจริงเอาจัง
ไป

การเอาจริงเอาจริงมันเอาจริงเอาจังมาตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงตาพระ
มหาบัวท่านขึ้นไปอุปฐากท่าน “มหา มหาพรชามากแล้วนะ ให้พระเล็กเถรน้อยมันขึ้นมา
มันจะได้มีข้อวัตรติดหัวใจมันไป” เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์ ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็น
เครื่องอยู่ของใจๆ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ เพราะใจมันมีกิเลส กิเลสมันขบมันดันมัน
ผลักดันไล่ แล้วก็อยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน

ถ้าอำนาจวาสนาของคนมันรัก ถ้าใจเป็นธรรม คนใจที่เป็นธรรมมันรักข้อวัตรปฏิบัติ
เพราะข้อวัตรปฏิบัตินี้บัญญัติขึ้นมาโดยธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ถ้าบัญญัติขึ้นมาโดยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาของเรา เราเคารพ
เราบูชา เราเคารพ เขาเรียกว่า “ลง” ถ้าลงแล้วมันขึ้นขมยินดี มันเป็นความสุข เพราะอะไร
เพราะมันทำถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำเพื่อบูชาครูบุญคุณครูบาอาจารย์ของ
เรา กิจของสงฆ์ฯ ใด กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่าง นี้ข้อวัตรปฏิบัติ เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเป็น
มนุษย์ เราเกิดมาเป็นคน เกิดมาแล้วนี่มาพบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนาเป็นร่มโพธิ์ร่ม
ไทร เป็นที่พึ่งอาศัยของสังคม สังคมโลก เห็นไหม

คนที่อยู่ทางโลก ทางโลกเขานี้เขาอยู่ทางโลกของเขา เขาก็แสวงหาบุญกุศลของเขา เขา

ได้ทำบุญกุศลของเขา เขาก็มีบุญในหัวใจของเขา เขามีความสุขสงบร่มเย็นในใจของเขา พอสมควร แล้วถ้าครอบครัวของเขาได้มีบุญมีกุศลของเขา ครอบครัวของเขาที่มีความร่มเย็น เป็นสุข เข้าใจกันในครอบครัวของเขา ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเข้ามา เราออกมาบวชเป็นพระเป็น นักปฏิบัติ สิ่งที่มีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน เราก็จะประพฤติปฏิบัติของเราให้มีศีลมี ธรรมขึ้นมาในใจของเรา

พระไม่ทรงศีลทรงธรรมใครจะทรง ถ้ามันจะทรง มันจะทรงขึ้นมา เห็นไหม สิ่งนี้ใจ กิจ ของสงฆ์ เราทำ เราทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า ถ้าใจ มันเป็นธรรม

ถ้าใจมันมีกิเลสละ ถ้าใจ ใจมันเป็นโลกละ มันก็ดมันขวาง คำว่า “มันก็ดมันขวางนะ” นั้นวิธีการปฏิบัติเหมือนกัน แต่มันไม่เป็นธรรมไง คำว่า “เป็นธรรมๆ” เป็นธรรมมันไปเป็น ช่องทางเดียวกัน มันไปในทิศทางเดียวกัน มันเคารพบูชา เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระอานนท์เป็นพระโสดาบัน พระอานนท์ เป็นผู้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดๆ เคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ สิ่งที่เป็นสัมมาทิฏฐิถูกต้องดีงามชอบธรรมนะเคารพ บูชา เวลาพระสารีบุตรเริ่มตั้งแต่ฟังธรรมพระอัสสชิขึ้นมาแล้วเป็นพระโสดาบันขึ้นมา ไปบอก พระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะไปบอกบริวารของตน ๕๐๐ เป็นพระโสดาบันหมดเลย ไป เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการเป็นพระ อรหันต์หมดเลย

เวลาพระสารีบุตรเวลาจะจำวัดเมื่อไร จะฟังข่าวว่าพระอัสสชิอยู่ทางทิศทางใด จะเอา ศิระะไปทางนั้น นี่เขายังเห็นบุญเห็นคุณของคน ของคนที่มีบุญมีคุณตลอด เขาเห็นบุญเห็น คุณ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระสารีบุตรสำเร็จแล้วเป็นพระอัคร สาวกเบื้องขวา เป็นสถานีแห่งธรรมนี้แสดงธรรมๆ เสริมต่อ แสดงธรรมเพื่อคุณธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แวววาว ให้ดีงาม เป็นธรรมๆ เข้ากันเป็นเนื้อหาสาระ มันเคารพ บูชาเป็นธรรม

เป็นกิเลสนะ เทวทัตๆ เป็นญาติทางสายเลือด เป็นสัททวิหาริก เป็นสาวก สาวกะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามันเป็นกิเลส กิเลส เห็นไหม มันทั้งดีทั้งดีทั้งดี ทั้งพลิกทั้ง แพลง ทั้งพลิก มันจะทำให้เห็นอีกว่าไง นี่ไปขอพรเลยว่า “ภิกษุ ห้ามรับภิกษุมนต์ ต้อง บิณฑบาตเป็นวัตร ต้องอยู่โคนไม้เป็นวัตร นี้ให้ถือผ้า ๓ ผืนตลอด” นี่ขอพร ๕ ข้อให้เห็นอีกว่า

สิ่งนี้เป็นกิเลสนะ มันจะให้เห็นอีกว่า แต่ไม่เห็นเห็นอีกว่าเลย มันเห็นอีกว่าไปไม่ได้ แล้ว สิ่งที่เป็นธรรมนะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมแล้วยอมรับข้อขอของเทวทัต

ศาสนาจะแคลง แคลงเพราะอะไร เพราะจิตนิสัยของคนนี้ ใจในครอบครัวยุทธฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนเฉพาะใจ เพราะจิตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ความผูกพัน ความยึดมั่นถือมั่นของแต่ละดวงใจมันไม่เท่ากัน

ถ้ามันไม่เท่ากัน เห็นใหม่ สิ่งที่ไม่เท่ากัน คนที่เข้มข้นเข้มงวดกวัดขั้นเขาทำของเขาได้ นั่นก็เป็นบุญอำนาจวาสนาของเขา คนที่เขาอยู่ด้วยปานกลางขึ้นมา มันจะมาน้อยขนาดไหน นี่ใจ เวลาเป็นธรรมๆ เป็นธรรมทั้งข้อวัตรปฏิบัติ เป็นธรรมทั้งโอกาสของสาวก สาวกจะ โอกาสของสังคมที่จะได้เข้าถึงธรรม เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นธรรมมันเข้ากันหมด

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า “เวลาในใจท่านเป็นธรรมๆ มันเข้ากับเม็ดหิน เม็ดทราย มันเข้ากับทุกๆ อย่างได้หมดเลย” ถ้ามันเป็นธรรมนะ เข้ากับกิเลสยังเข้าได้เลย เข้ากับกิเลส หมายความว่า คนที่มีกิเลสตัดทอนความทะยานอยากท่านก็เข้าได้ ถ้ามันเป็นธรรม มันไม่คิดไม่ขวางทั้งสิ้น เพราะมันรู้เท่าทันหมดละ นี่ใจ ถ้ามันเป็นธรรมนะ

แต่ถ้ามันเป็นกิเลสมันขวางไปหมดเลย มันไม่เป็นธรรม ไม่เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ในใจใจ กิเลสมันอยู่ในหัวใจแต่มันไม่รู้ไม่เห็นขึ้นมา เพราะไม่มีอำนาจวาสนาใจ แต่คิดว่ามันก็คิดมันขวาง มันจะเอาแต่ตามใจของตน นี่พูดถึงว่าถ้ามันเป็นกิเลส

ถ้ามันเป็นธรรมๆ เป็นธรรมนี้เป็นอำนาจวาสนานะ มันเข้ากันโดยธาตุ ลูกศิษย์ของพระสารีบุตร ๕๐๐ เป็นปัญญาวิมุตติทั้งสิ้น ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะ เห็นใหม่ เป็นเจโตวิมุตติ มีฤทธิ์ทั้งสิ้น ลูกศิษย์ของเทวทัตลามกทั้งสิ้น ลามกเพราะมันชอบ เห็นแล้วมันตะตา มันถูกใจ ถูกใจก็ถูกกับกิเลส ถูกกับสันดาน นี่มันอยู่ที่วาสนาของคน

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนาของๆ เรานะ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า ศึกษาแล้ว ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา เราศึกษาๆ ภาคปริยัติ เพราะมันมีตำรับตำราอยู่แล้ว เราศึกษาค้นคว้าขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าเขาเป็นฆราวาส เขายังอาศัยศาสนา อาศัยศาสนาเป็นร่วม โพร็รั่มไทย เห็นใหม่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ศาสนาที่ขัดเกลาหัวใจของคน ขัดเกลานะ กล่อมเกลาหัวใจของคนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข เชื่อในบุญและบาป ในบุญๆ ในบุญกุศลที่เราทำร่วมกันมาไง เราทำขึ้นมาด้วยความเป็นบุญเป็นกุศลให้สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุขใจ นี่ศาสนาเป็นที่พึ่งที่อาศัย สิ่งที่เราวาง เขาก็อาศัยพึ่งศาสนา อาศัยพึ่งๆ นะ ด้วยบุญด้วยกุศล ด้วยการกระทำ ทำดีทำชั่วก็อาศัยสิ่งนี้เป็นที่พึ่งที่อาศัย

เราเป็นนักบวช เราบวชเป็นพระ เราเป็นนักประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะค้นคว้าหาความจริงในพระพุทธศาสนา แล้วค้นหาความจริงไปค้นหาที่ไหนละ ศึกษาธรรมะขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษามาทรงจำธรรมวินัยไว้แล้ว เวลาศึกษามาแล้ว การศึกษาธรรมนั้นละก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรีชา ประโยชน์ ปฏิภาณ ปรีชา ก็ศึกษา ศึกษามาให้ประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนานะ เขาศึกษามาแล้ว เขาก็ทรงจำธรรมวินัยไว้ แล้วก็เผยแพร่ธรรมๆ ใจ “ไปฐิตะโบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปฐิตะโบลานเปล่าไปแล้วหรือ” เผยแพร่ธรรมๆ โดยสัจจะโดยความจริง มันก็เป็นบุญเป็นกุศล เพราะให้ธรรมเป็นทาน แต่ตัวเองไม่มีนะ ตัวเองไม่รู้จริง จำเขามา จำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วก็บอกต่อๆ กันไปให้เขาเชื่อถือ นี่ไง เผยแพร่ธรรมๆ ใจ ถ้ามันเผยแพร่โดยธรรมๆ แล้ว เวลามันได้ลาภได้สักการะมา มันหลงตัวมันเองนะ สิ่งของมันหลงตัวของมันเอง แล้วถ้าหลงตัวเอง ถ้ามีทิฏฐิมิมานะมีความเห็นของตน ก็คิดว่า “เออ! เราก็มีความรู้เหมือนกัน เราก็เก่งเหมือนกัน” เอาความรู้ความเห็นของเรา กล่าวต่อพุทธพจน์

นี่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า บัญญัติแล้วนี่กล่าวแก้ไม่ได้ ตัดก็ไม่ได้ เพิ่มก็ไม่ได้ ไม่ได้ ถ้าเพิ่มขึ้นมากกล่าวต่อพุทธพจน์ ถ้าตัวเองยังยืนยันความรู้ความเห็นของตน วิกขุอยู่ร่วมกันฟังแล้วเขาว่าเขาเข้าใจ นี่ปรีชาตินะ ศึกษาด้วยกันเขาเข้าใจได้ ถ้าเขาสวด ๓ หนถ้ายังไม่เปลี่ยนความรู้สึกลึกซึ้งนี่คิดอันนี้เป็นอาบัติสังฆาทิเสส กล่าวต่อพุทธพจน์เป็นอาบัติสังฆาทิเสส

ถ้ามันไม่มีความจริงในหัวใจ เห็นใหม่ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้ามา นี่ปรีชาตินะ ศึกษามาทรงจำธรรมวินัยว่ามีอำนาจวาสนานั้น ถ้ามีอำนาจวาสนา “ไปฐิตะโบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปฐิตะโบลานเปล่าไปแล้วหรือ” องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า ตอกย้ำๆ นั้นนะ แต่เขาคิดได้ไง เขาก็คิดได้ว่า “โบลานเปล่าๆ” ก็ศึกษามาเปล่าๆ ทรงจำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราไม่มี นี่ไง ถ้าของเราไม่มี แต่ถ้าเอาความจริง ถ้าของเราจะมีละ ก็ต้องค้นต้องฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริง ปรีชา - ปฏิภาณ ปรีชา - ปฏิภาณ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่มีอำนาจวาสนา สังคมไทยก็พึ่งพาอาศัยทั้งสิ้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระรัตนตรัยยืนยัน ผู้ที่มีความรุ่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา มันก็เป็นอำนาจวาสนาของตน เพราะอะไร กรรมเก่า กรรมใหม่ สิ่งที่เราได้ทำ เราได้สร้างบุญกุศลของเรา เราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์

เกิดมาทุกข์จนเข็ญใจ เกิดมาประสบความสำเร็จในชีวิต เกิดมาคาบซ้อนเงินซ้อนทอง เกิดเหมือนกัน การเกิดนี่เป็นอริยทรัพย์ มนุษย์ไม่ใช่เลอลิศด้วยการเกิด การเกิดในสถานะของ

คนทุกข์จนเข็ญใจ การเกิดในสถานะของคนที่มีศรีสุข การเกิดคือการเกิดเป็นอริยทรัพย์ แต่ มนุษย์ไม่ใช่ดีงาม งามเลิศ หรือประเสริฐเพราะการเกิด มนุษย์จะเลอเลิศจะประเสริฐอยู่ที่การ ประพฤติปฏิบัติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพณิวาสนาสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชยญาณ วิชชา ๓ จากเจ้าชายสิทธัตถะ ได้บรรลุธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราจะ อาศัยพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งที่อาศัย เพื่อสังคมความร่มเย็นเป็นสุข นั่นก็เป็นวาสนาของ บุคคลคนหนึ่ง แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เห็นใหม่ เราจะทำความเป็นจริงขึ้นมาให้ใน หัวใจของเราให้เป็นสัจจะเป็นความจริงเลย ถ้าให้เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เราจะฝึกหัด ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาตามความเป็นจริง ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็น จริง เราแสวงหาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง เห็นใหม่ เป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทร ในการควบคุมดูแลในการประพฤติปฏิบัติของเรา เพราะอำนาจวาสนาเรามีแค่นี้

เวลาเราอยากประพฤติปฏิบัติ เราก็อยากปฏิบัตินะ ปฏิบัติตามความเป็นจริงๆ แล้วมัน เป็นความจริงขึ้นมาใหม่ละ ถ้ามันไม่เป็นความจริงขึ้นมา เราก็พยายามของเรา ขวนขวายนี้ มี ความมุมานะ มีความบากบั่นของเรา มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความ วิริยะ ความอุตสาหะเป็นมรรคองค์หนึ่ง ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ แต่มันต้องเป็น ความเพียรชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมแล้วมันชอบใหม่ เวลามันไม่ชอบเพราะ อะไร ไม่ชอบเพราะมันมีกิเลสใจ

คำว่า “กิเลสๆ” นี้คือพญามาร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สิ่งที่คุณคว่ำๆ ขึ้นมานี้ เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลามารดิ้นรนพยายามจะรักษาสถานะในหัวใจของ เจ้าชายสิทธัตถะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติไปถึง บุปเพณิวาสนาสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชยญาณจะทำลายพญามาร ทำลายอวิชชา จน อวิชชานี้คร่ำครวญร้องไห้ “เจ้าชายจะพันมือเราไป เจ้าชายจะพันมือเราไป” นางตันทา นาง อรดี เห็นใหม่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกสาว ลูกสาวพญามาร “พ่ออย่าเสียใจ อย่า คร่ำครวญไปเลย เดี่ยวจะไปเอาคืนมาให้” จะไปยั่วยวน ยั่วยวนให้เจ้าชายสิทธัตถะกลับมาเข้า มาอยู่ในอำนาจของตนใจ

เจ้าสิทธัตถะเวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงแล้ว “นางตันทา นางอรดี แม่แต่พ่อของเธอ เรายังชำระล้างหักเรื้อนยอด ความโลภ ความโกรธ ความหลง สามเรื้อนมีรวมเป็นหนึ่งเรื้อน ยอด เป็นอวิชชา เราได้หักเรื้อนยอดของพญามารแล้ว” นี้มารคร่ำครวญร้องไห้

นี่พูดถึงว่าดูสัจจะ ดูความจริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านกระทำของท่าน มันชัดเจน มันชัดมันเจเน มันชัดเจเน นี่ไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ มันแวววาว มันมหัศจรรย์ มันเลอเลิศ มันเหนือวิญญะ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้ามันเหนือวิญญะไฉน

นี่สิ่งที่ว่าเวลามันพญามารขนาดนั้น เวลาในสมัยพุทธกาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เวลาลูกศิษย์ลูกหาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จ เวลาดับขันธนิพพาน ค้นคว้า แสวงหา “มาร! ไม่ต้องค้นหา เธอหาไม่เจอหรอก” เพราะ เพราะ ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ ทำลายอวิชชาความไม่รู้จริง จบสิ้นในใจของสาวก สาวกะ สิ้นกิเลสทั้งสิ้น มันถึงทำลายครอบครัวของมารจบสิ้น แต่ปุณฺณคนหนาอย่างพวกเรา มันครอบครัวของมารไฉน ถ้าครอบครัวของมารแล้วสิ่งที่มีกำลังขัดขืนคือดั่งกับมารมันก็ต้องอยู่ที่อำนาจวาสนาๆ

นี่อำนาจวาสนาของคน ดูสิ ดูคนที่มีความมั่งมี มีความมูมานะ มีการกระทำของเขา เช่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นของเรานี้ท่านหรือค้น ค้นคว้าขนาดไหน เวลาประพฤติปฏิบัติไปนี่มันจะเป็นความทุกข์ความยากหรือไม่? เป็น! เป็น ความทุกข์ความยากแน่นอน แต่ความทุกข์ความยากอย่างนี้เป็นความทุกข์ความยากที่จะพ้นจากทุกข์

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนาจะไม่มี ความมูมานะ มีการกระทำพฤติกรรมขนาดที่ทำได้ ขนาดนี้ นี่ไง มันทำได้ขนาดนี้มันลงโดยมชฌิมาปฏิบัติ มันลงโดยมรรคสามัคคี มันลงได้ด้วยการสมุจเฉตพหุทาน ขณะจิตชำระล้างกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เกิดนิโรธ ดับทุกข์ ดับทุกข์ ดับทุกข์ มันเป็นความจริงทั้งนั้น ถ้าเป็นความจริงๆ ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมามันก็จะมีสัจจะความจริงขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมามันเป็นสัจจะ มันเป็นอริยสัจ อริยสัจ มีหนึ่งเดียวเท่านั้น

จะบอกว่า มันเป็นจิต มันเป็นนิสัย มันมีการกระทำ ไซ้! พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล เหมือนกันหมด เอตทัคคะ เห็นไหม เวลาชำระล้างกิเลส สิ้นกิเลสไปแล้วเป็นพระอรหันต์ เหมือนกันหมด แต่ขณะจิตต่างๆ แตกต่างกันทั้งสิ้น มันแตกต่างกันทั้งสิ้นเพราะอะไร?

เพราะกิเลสของคนมันเหมือนกันมันมีที่ไหน ความรู้สึกนึกคิดของคนให้มันเหมือนกัน ชั่วรอยเดียวกันมันมีที่ไหน มันไม่มีหรอก กิเลสใครกิเลสมัน แต่อยู่ในอำนาจของพญามาร พญามารยึดครองหมด ยึดครองแล้วนับหัวตลอดเวลา เช็ก เช็กยอดตลอด ไม่มีใครรอดไปได้ ในการประพฤติปฏิบัติของเรามันเลยทุกข์ยากอย่างนี้ไฉน

มันทุกข์ยากอย่างนี้เพราะในสายตาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์-สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ ปรรณารื้อสัตว์ชนสัตว์ ปรรณาบรพาทุกข์ของสาวก สาวกะ ปรรณารื้อหัวใจของสัตว์โลกตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหม ทั้งสิ้น พร้อมทั้งมนุษย์

ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ในบรรดามนุษย์ด้วยกัน แล้วในบรรดามนุษย์ด้วยกัน มนุษย์มีคุณค่ามาก มนุษย์มีโอกาสมากที่สุด การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เวลาเทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สำเร็จๆ ไปมากมาย แต่ก็ที่ไม่มาละ

เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เทศน์ว่าการให้พวกเทวดาฟัง ทำไมเทวดาต้องมาฟังเทศน์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ทำไมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ เพราะเทวดาเขาก็เป็นเทวดาไง เขาเป็นเทวดาขึ้นมา เขาก็มีพญามารครอบคลุมหัวใจของเขาเหมือนกัน เพราะเทวดา อินทร์ พรหม เขาหมดอายุขัยของเขา เขาก็ตายเหมือนกัน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไม่มีใครยกเว้น ไม่มีใครปลอดภัยเลย ไม่มี มันอยู่ได้พญามารทั้งสิ้น เทวดา อินทร์ พรหม ก็อยู่ได้พญามารทั้งสิ้น

แล้วอยู่ได้พญามาร เห็นไหม การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์เพราะอะไร เพราะมนุษย์มีกายกับใจไง เทวดา อินทร์ พรหม เขามีความสุขกว่าเรา เขาเพลิดเพลินกว่าเรา ยิ่งพรหม ผู้สหาหาร เทวดาวิญญูณาหาร เขาไม่มีตลาดไม่มีการซื้อขาย แต่เขามีอาหารทิพย์ มีความเป็นทิพย์ตลอด เขาดีดสุขหมดละ ฉะนั้น เราเป็นมนุษย์ มนุษย์มีร่างกาย ต้องกิน มีร่างกายต้องมีอาหาร ต้องมีการขบถาย ต้องมีกินมีขบถาย เห็นไหม แล้วมันเป็นความสุขหรือความทุกข์ละ คุณภาพชีวิต กินอาหารมีขบถายมีความสุข นี่ติดโลก

แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนาเวลากินเข้าไปจากปาก ออกมาทางทวารเหมือนกัน ทำไมต้องมูมานะขึ้นไปหาอาหารที่เลอเลิศอะไรขนาดนั้น อาหารเลอเลิศมันก็เป็นเรื่องของโลกๆ เขา ยิ่งพระกรรมฐานไม่สนใจเรื่องอย่างนี้เลย เวลาเมื่ออาหารมากมายมหาศาลขนาดไหนถ้าถืออุตุงควัตรเขาโยนทิ้งหมดละ เพราะอะไร สู้กับกิเลส กิเลสมันอยากได้ อยากได้ไม่ให้มันกิน ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านมีขอบมีเขตของท่าน เห็นไหม การเกิดเป็นมนุษย์ไง เพราะมนุษย์มีร่างกายที่บีบคั้นอยู่ มันเห็นชัดๆ ไง

นี่ในเวลาในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วให้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาพิจารณาอะไร พิจารณาเกสา โลมานขา ทันทา ตใจ ก็ร่างกายนี้ไง รื้อค้นค้นคว้าไปที่ร่างกายเรานี้ละ ร่างกายของเรามันมีคุณค่า มันมีคุณค่าในการศึกษาค้นคว้า ศึกษาค้นคว้าโดยธรรมะ แล้วธรรมะมันศึกษาค้นคว้าขึ้นมา มันมีปัญหาขึ้นมามันจะเป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์เพราะอะไร ไตรลักษณ์เพราะจิตสงบ ไตรลักษณ์เพราะจิตมันสงบระงับเป็นสมถกรรมฐานแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนา

กรรมฐาน นี่ไง ถ้าเป็นสักจะเป็นความจริงเป็นขั้นเป็นตอนในการประพฤติปฏิบัติในทางความ เป็นจริง

ในความจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านทำความสงบ ของใจเข้ามาก่อนๆ วางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้ติดหัวใจมันไปๆ ถ้ามันทำความสงบของใจได้มันก็ จะมีความสุขความสงบของมัน ถ้ามีความสุขความสงบของมัน เห็นไหม ถ้ามันสงบระงับแล้ว มันไม่ทุกข์ไม่ยากเกินไป จิตอึดหน้าสำราญ

คนมันหิว คนมันทุกข์มันยาก มันไม่มีเวลาจะมาพิจารณาอะไรหรอก ถ้าคนมันหิวมัน กระจายสิ่งใดมามันจะประทังชีวิตของมัน ถ้ามันหิวมันกระจายนะ อารมณ์ต่างๆ มันผ่านมาใน หัวใจ คนเกิดมามีกายกับใจแล้วหัวใจเป็นอย่างไร หัวใจไม่เคยเห็น เห็นแต่ขั้นธ เห็นแต่สัญญา อารมณ์ ศึกษาค้นคว้าโดยทางวิทยาศาสตร์ ก็ศึกษาค้นคว้าโดยโลกีย์ปัญญา โดยโลกทัศน์ โดย โลก ความรู้สึกนึกคิดเกิดจากจิตไม่ใช่จิต ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นสัญชาตญาณ เป็นสามัญ สำนึกของมนุษย์มีกายกับใจ

เวทนาเขามีกายทิพย์ เขามีความรู้สึกนึกคิด แล้วเขาก็อึดทิพย์ของเขา เพราะเขาไม่ต้อง อกเขาไม่มีร่างกาย เขาไม่มีการกินและขับถ่าย เขาไม่มีกลิ่นเหม็น เขาไม่มีกลิ่นของร่างกาย เขา เลยติดสุข

เราเอง เรามีทั้งกายแต่หัวใจหาไม่เจอ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ แต่ถ้าเรามีอำนาจ วิชาของเร เราศึกษาค้นคว้าของเรา ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาค้นคว้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เราเกิดเป็น มนุษย์ มนุษย์เป็นปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนามันโดนย่ำยีพิทาโดยกิเลสต้นหาความทะยาน อยากร ถ้าโดนย่ำยีพิทาโดยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันก็พยายามแสวงหาค้นคว้ามา เพื่อจะต่อสู้กับกิเลส เพื่อบำรุงบำเรอร่างกายนี้ไง มันถึงปัจจัยเครื่องอาศัย มันถึงต้องมิชลิน เวลาเสื่อผ้าก็ต้องสูดยอด ยอดเยียม

ฉะนั้น เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเราถึงให้ถือศีล ๕ ศีล ๘ ถือศีล ๘ สิ่งเครื่องใช้สอยก็ให้มันพอใช้สอยไป พอศีล ๘ ไม่นอนในที่นอนอันสูงใหญ่ ไม่บำรุงบำเรอให้ มันสวยงาม ถือศีล ๘ มีรั้วรอบขอบชิด ถ้ามีรั้วรอบขอบชิด ครูบาอาจารย์ที่ท่านอบรมบ่มเพาะ สั่งสอนมาให้ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันจะสงบระงับเข้ามา เห็นไหม ถ้ามันใจมัน สงบระงับเข้ามาด้วยอะไร ด้วยการหายใจเข้านี้ทุก หายใจออกนี้โธ ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ด้วยกรรมฐาน ๔๐ ห้อง การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ

เพราะจริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน แม้แต่จิตของคนไม่เหมือนกัน คนคนเดียวกันนั้น แผละ ทำคราวนี้มันมีความสงบระงับดี ทำคราวหน้ากิเลสมันรู้ตัวแล้ว กิเลสมันร้ายนัก ถ้ามัน

เผื่อ เราทำความสงบของใจถ้าทำได้ ได้! แต่พอทำได้แล้ว พอกิเลสมันรู้แล้ว ใ้ย! เราจะประพฤติปฏิบัตินะ ไปกวนมันนะ ที่นี้เดี๋ยวมันตื่นขึ้นมา มันทำเราล้มลุกคลุกคลานเลย ทำอย่างไรก็ได้ ทำอย่างไรก็ทุกข์ก็ยาก เราก็ต้องตัดขามันไป ธาตุขันธ์ทับจิตฯ

การที่ว่าเรามีร่างกายมันต้องใช้ปัจจัยเครื่องอาศัย โดยทางวิทยาศาสตร์ เรื่องอาหารก็เป็นเรื่องธรรมดา โดยทางโลกเรากินวันละ ๕ มื้อ ๑๐ มื้อ เวลาเป็นพระขึ้นมาฉันมื้อเดียว ฉันมื้อเดียวแล้วมันยังมีกำลังของมันยังนั่งสัปหงกโงกวงง ถ้ายังสัปหงกโงกวงงเขาเริ่มผ่อนอาหารเห็นไหม เริ่มผ่อนอาหาร เริ่มจะควบคุมดูแลด้วยศีลด้วยธรรมด้วยบังคับมันไป แล้วพยายามเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ทำไมต้องทำอะไร? อ้าว! ก็มีอำนาจวาสนาไป ก็เชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาไป ก็เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรม แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กิ่งพุทธกาลท่ามกลาง ๒,๕๐๐ ก็มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีครูบา-อาจารย์ของท่านมาประพฤติปฏิบัติตามความจริงของท่านขึ้นมา ถ้าตามความจริงของท่านขึ้นมา มรรคผลมันถึงเป็นสตๆ ร้อนๆ สดๆ ร้อนๆ สติสามารถยับยั้งสิ่งที่พุ่งเข้ามาในหัวใจของตัวเองได้

สมาธิ สมาธิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ก่อนที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านจะประพฤติปฏิบัติมันมีเกจิอาจารย์ทั้งนั้นนะ เขาทำอภิญญา เขาทำฌานโลกีย์เพื่อเป็นเกจิเป็นอาจารย์รู้ไปรอบ รู้ไปทั่ว รู้วาระ รู้ต่างๆ เขาก็ทำของเขา

ในสมัยพุทธกาล อุทกดาบส อาฬารดาบสนะ สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ มีอยู่แล้ว กาฬเทวิลระลึกชาติ ๔๐ ชาติ เขามีอยู่แล้ว เขากันกันมากมายมหาศาล แล้วองค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาแล้วนะ แล้วโยนทิ้งหมดเลย กลับมาสู่ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับวิธีการดับทุกข์ ด้วยวิชา ๓

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ทำของท่าน ท่านทำความสงบใจของท่านเข้ามา แล้วก็วางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไง ถ้าเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นะ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง เราก็พยายามทำความสงบใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับ ใจสงบระงับด้วยศีล ด้วยสัจจะ ด้วยขันติ ด้วยความมุมานะ ทำความสงบของใจเข้ามา ฝึกหัดให้เป็นสมาธิสมาธิ ให้จิตสงบระงับมีความสุข มีความสุขเพื่อสมถกรรมฐาน

ถ้าสมถกรรมฐาน ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น มันสำคัญมาก “สมถกรรมฐาน สมถกรรมฐานทำไปทำไม สมถะแก้กิเลสไม่ได้ สมถะแก้กิเลสไม่ได้” ไม่มีสมถกรรมฐานกิเลสมันเข้าครอบงำทั้งสิ้น แล้วกิเลสมันพาออกภูนี้แหละ เวลากิเลสมันพาออกภู มันออกภูของมัน แล้วมันฟังเขาแล้วว่า มันฟังเขาแล้วว่านะ มันจำขึ้นปากครูบาอาจารย์มา แล้วมันก็พูดแล้ว! แล้ว! มันพูด

ของมันโดยสัญญาอารมณ์ของมัน มันไม่มีความจริงของมันใจ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านมีความจริงของท่านนะ ท่านให้ทำความสงบใจเข้ามา แล้วถ้าทำความสงบใจเข้ามา ใจของคนที่มีอำนาจวาสนา เวลามันทำความสงบใจเข้ามามันมีความสุขของมัน ความสุขของมันคือจิตมันอิ่มเต็มของมัน จิตมีกำลังของมัน

เขาว่า “สมณะมันเป็นหินทับหญ้า หินทับหญ้า” ขอให้มันทับเถอะ มีงมีก้อนอิฐมาทับหรือเปล่า มีงไม่มีก้อนอิฐมาทับ มีงก็ไม้รู้จักหญ้า ไม้รู้จักหินทับหญ้า ก็มีงไม่มีหินมีงไม่รู้จักหินนะ ถ้าหินทับหญ้า มันเป็นสมถกรรมฐาน มันจะหินทับหญ้า ขอให้มันเป็นหินจริงๆ ให้มันทับจริงๆ มันไม่มีหินมันไม่ได้ทับ มันพุดไปเองโดยสมมุติใจ

มันสมมุติว่ามันเป็น มันไม่เห็นกิเลสตัวจริง กิเลสแท้จริงมันเป็นแบบใด กิเลสแท้จริงมันกวนอย่างนี้ มันกวนแม้แต่ทำความสงบของใจมันยังทำกันไม่เป็น มันทำกันไม่ได้ มันไปสมมุติกันขึ้นมาอีกชั้นหนึ่งว่าอันนั้นเป็นกิเลส อันนี้เป็นกิเลส แล้วมันก็สร้างอารมณ์ว่างๆ ว่างๆ มันบอกว่า “สมณะเป็นหินทับหญ้า” มันอ้างอะไร เพราะอะไร เพราะสังคมเขาเสียดสีอยู่แล้ว “สมถกรรมฐานเป็นหินทับหญ้า มันไม่มีประโยชน์ มันไม่ใช่ปัญญา” แล้วปัญญาอะไรละ ใช้นั้นมันสัญญาทั้งสิ้น ซ้ำปาก มันไม่มีความจริง ศีรษะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจำธรรมวินัย แล้วมีความจริงขึ้นมาในหัวใจใหม่ นั่นมันชื่อทั้งสิ้น ไม่มีความจริงแม้แต่ตัวเดียว

แล้วถ้ามันจะเป็นความจริง ความจริงก็ไปสมมุติมันขึ้นมาใจ ไปสมมุติว่า “มันจะเป็นสมาธิ มันจะเป็นสมณะ แล้วมันจะเป็นหินทับหญ้า” ทับจนตาย ทับอย่างไร ทับตายเลย เพราะมันไม่ใช่หินและมันไม่ใช่หญ้า มันเป็นกิเลส กิเลสมันสมมุติขึ้นมา กิเลสมันสมมุติขึ้นมาให้เป็นหิน แล้วมันก็สมมุติขึ้นมาให้เป็นหญ้า แล้วมันก็ไปทับตายอยู่นั่นนะติด ติดอยู่นั่น ไปไหนไม่เป็นไปไหนไม่รอด แล้วมันก็เสื่อมไป ท้อแท้ไป กรรมฐานมันวนเสียไป แล้วก็จบนะ เราอยู่กันแค่นั้นนะนี่ไง เพราะกิเลสมันสมมุติซ้อนสมมุติใจ มันสมมุติว่าเป็นหิน สมมุติว่าเป็นหญ้าแล้วมันก็ทับไว้แล้วมันก็บอกว่า “เป็นหินทับหญ้าๆ” เอ็งภาวนาไม่เป็น เอ็งไม่เคยเห็นความเป็นจริง

ถ้าเห็นความเป็นจริงนะ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกโธ แล้วจิตมันสงบเข้ามา มันก็สงบเข้ามา สมาธิเป็นสมาธิ มันไม่ใช่หินและไม่ใช่หญ้า มันเป็นสมาธิ มันไม่ใช่หินและไม่ใช่หญ้า ถ้าเป็นสมาธิขึ้นมาเป็นสมาธิตามความเป็นจริง

สมถกรรมฐาน ถ้าสมถกรรมฐานถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมาเนี่ย เวลาถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา การยกขึ้นสู่สมถกรรมฐาน ยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สิ่งทีในครอบครัวกรรมฐานเขาจะทดสอบกัน ทดสอบกันตรงนี้ไง ทดสอบว่าทำความสงบของใจได้จริงหรือเปล่า? สมาธิๆ นี่ทำเป็นหรือเปล่า?

สมาธิทำไม่เป็นไง แล้วก็สมมุติกันขึ้นมา ไม่เห็นกิเลสแท้จริง สมมุติว่ากิเลสอีก
ละ สมมุติว่าที่เราไม่พอใจเป็นกิเลส สมมุติว่าถ้าเป็นเรื่องคนอื่นเป็นกิเลส ถ้าเป็นพวก
เราเป็นกรรม ถ้าเป็นพวกเราถูกต้อง ถ้าเป็นพวกเขาผิดๆ

มันมีพวกเขาพวกเราหรือ ทั้งพวกเขาและพวกเราคือเราเอง เราเวียนว่ายตาย
เกิดในวัฏฏะ เราเกิดทุกสังคม เรามีเวรมีกรรมกับใคร เราก็มะจะไปเกิดในครอบครัวของ
คนคนนั้น สมมุติว่าเขา สมมุติว่าเรา มันก็คือตัวเรานั้นแหละ มันมีเขามีเราตรงไหน
จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ในเมื่อภาวนาไม่เป็นอย่างนี้ได้อย่างไรว่านี่พวกเขาและพวก
เรา

กิเลสมันครอบงำทั้งสิ้น มันไม่มีพวกเขาและพวกเรา เพราะใครรู้ว่าจิตดวงไหนไปเกิดที่
ไหนแล้วเกิดอย่างไร มันมีเวรมีกรรมมันซับซ้อนกันตลอด มันถึงไปเกิดอย่างนั้น มันถึงว่า
เป็นพวกเขาพวกเราไป ทั้งๆ ที่ตัวเองดำตัวเองอยู่นั่นนะ ยังว่าพวกเขาพวกเรานะ ดูสิ กิเลสมัน
ซ้อนมา กิเลสสมมุตินี้ แล้วตัวเองก็สร้างกิเลสขึ้นมา มันไม่ใช่กิเลสตัวแท้จริงไง แล้วกิเลสตัว
แท้จริงเป็นอย่างไร กิเลสตัวแท้จริงนะ

จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น การยกขึ้นสู่วิปัสสนาคือจิตสงบแล้วเห็นสติปัญญา ๔
ตามความเป็นจริง จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นธรรมๆ
ธรรมารมณ์ๆ อารมณ์ที่เป็นธรรม อารมณ์ที่เป็นธรรมเพราะอะไร อารมณ์ที่เป็นธรรมเพราะจิต
มันสงบระงับไป พอจิตมันสงบระงับเข้ามา จิตมันอิมเต็มของมันนะ เวลามันจับต้องสิ่งใด มัน
สะเทือนมาก เพราะอะไร

เพราะเวลาเราประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ นะ เวลามันพุ่งมันชาน เวลาทำความเข้าใจ
นะ มันทำไม่ได้ๆ เพราะอะไร มันทำไม่ได้เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันยุมันเหย่มัน
พลิกมันแพลงตลอดเวลา นีรูปรส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ทั้งรูป
ทั้งรส ทั้งกลิ่น ทั้งเสียงมันกวน มันพลิกมันแพลง มันตอด มันกระทุ้ง มันทำให้จิตสงบไม่ได้สักที

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามา
ได้ จิตสงบระงับเข้ามาได้เพราะอะไร เพราะมันปล่อยรูป รส กลิ่น เสียงเข้ามาตามความเป็น
จริงไง รูป รส กลิ่น เสียงนะ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี่ขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่จิต จิต
ไม่ใช่ขันธ ๕ แต่จิตมันแสดงตัวผ่านขันธ ๕ เวลาโดยสามัญสำนึกโดยปุณฺณจะรู้กันด้วยอารมณ์
ความรู้สึกรูปไป

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นีที่ว่า “มันว่างๆ ว่างๆ” นั่นอารมณ์ทั้งนั้น มันไม่ใช่
สมาธิ สมาธิยังทำไม่เป็น “ว่างๆ” ว่างอะไร ว่างอารมณ์ หินทับหญ้า แล้วทับไฉนนะ แล้วบอก
“มันมีอยู่โดยดั้งเดิม มันมีอยู่แล้ว” อยู่ตรงไหน มันอยู่ตรงไหน ในพระพุทธานุสสาในธรรมและ

วินัยอยู่ตรงไหน ในธรรมวินัยมันกับออกชั้ดอยู่แล้ว แต่ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ด้วยคุณธรรมในใจของตน มันไม่รู้จริง คนอ่านพิมพ์เขียวไม่เป็น เราไม่มีการศึกษา ทางวิศวกรรมเรามีพิมพ์เขียวมา ไอ้โฮ! มอญนะ เอ้อ! ไอ้มันลายไทยนี่ เป็นลายไทยเลย แต่ไม่รู้อะไร คนประพฤติปฏิบัติไม่เป็น

เวลาเขาศึกษาธรรมะ ศีลธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยทรงจำธรรมวินัยๆ เขายังรู้ภาษา ไอ้คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติ เห็นใหม่ เราพระกรรมฐาน เราพระป่าพระปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาเราศึกษามาจากอุปัชฌาย์อาจารย์ เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจ แทงทะลุผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ให้ได้ ถ้าแทงทะลุผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันก็เป็นสัมมาสมาธิ แล้วถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่แหละเห็นกิเลส

“กิเลสเป็นนามธรรม กิเลสจะรู้จักมันได้อย่างไร” ก็มึงไม่เคยเห็นไง ก็มึงไม่เคยเห็นไง กิเลสที่แท้จริงไม่เห็น เห็นแต่ “มันเป็นความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อก่อนมันโกรธ มันโลภ มันหลง เดียวนี้ไม่โกรธ ไม่โลภ ไม่หลงแล้ว”

ความโกรธ ความโลภ ความหลงมันมีต้นเหตุ มันมีเหตุปัจจัยของมัน ความโลภ ความโกรธ ความหลง ไซ้! ในสมรवास ในความโลภ ความโกรธ ความหลง มันทำให้เราทุกข์เรายาก ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมอันนั้นเป็นเครื่องอยู่เครื่องอาศัย เหตุผลของธรรมมันเหนือกว่า แล้วถ้าเราใช้สติปัญญาไตร่ตรอง นั่นละปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเราไตร่ตรอง ไตร่ตรองด้วยธรรมๆ ด้วยสัจจะด้วยความเป็นจริง ธรรมนี้เหนือโลกอยู่แล้ว

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากิเลสกลัวมาก เพียงแต่พวกเราไม่รู้จักหยิบจับฉวยใช้ประโยชน์ขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าหยิบจับใช้ประโยชน์ขึ้นมา สัจจะไง เป็นสัจจะ เป็นอริยสัจจะ มันเป็นความจริงของมันอยู่อย่างนี้วันยังค่ำ เราโง่เอง เราหลงเอง เราไปยึดมันถือมันเราเลยโลกโกรธหลง ถ้ามีสติปัญญาเข้ามา นี้! นี้ปัญญาอย่างนี้ปัญญาโลกๆ ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันยังทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่เป็นมันไม่เข้าสู่จิตของตน

สิ่งมีชีวิตนะ จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วเวลาเกิด เกิดในสถานะใด เกิดในเวรกรรมอย่างใด กิเลสครอบงำทั้งสิ้น มารมันปิดตาหมดเลย ให้ส่งออก ให้รับรู้โดยโลกทัศน์ โดยสัญชาตญาณ พุทโธๆ กำหนดลมหายใจเข้าออกมันจะย้อนกลับ ย้อนกลับเข้าไปสู่จิตของตน ถ้าใครย้อนกลับเข้าสู่จิตของตนได้นั้นคือสมถกรรมฐาน

“มันไม่จำเป็น มันเป็นหินทับหญ้า” เพราะว่ามันไม่จำเป็น มันเป็นหินทับหญ้า ไม่ทำกันใช้แต่ปัญญาๆ ปัญญาอย่างนั้นปัญญาโลกๆ ใจ มันก็เลยเป็นกิเลสตัวปลอม สมมุติว่าเป็นกิเลส หนุนก็เป็นกิเลส นี่ก็เป็นกิเลส “เดี๋ยวนี้ละได้หมดแล้ว เดียวนี้ไม่โกรธใครเลย เดียวนี้ไม่หลงอะไร

ทั้งสิ้น” มันยังไม่เห็นกิเลสมันเลย กิเลสตัวแท้จริงไม่เห็น ไม่รู้จัก

ถ้าไม่เห็นไม่รู้จัก แล้วถ้ามีสติสัมปชัญญะ มีสามัญสำนึก เราก็จะรู้ได้ แต่ถ้ามันไม่มีสติ ไม่มีปัญญาไม่มีสามัญสำนึก มันก็ว่ามันรู้มันเห็นใจ แต่การรู้การเห็นอย่างนั้นเวลาแสดงออกมา หรือเวลาเทศนาว่าการ ผู้รู้เขามีนะ ผู้รู้เขาฟัง โอ้โฮโย! ตลก เขารู้หมดละ แต่ไอ้คนที่ไม่เป็น เพราะคำว่า “ไม่เห็นใจ” มันบอกเลขบอกคุณหาไม่เป็น เวลามันบอกคุณหาไม่เป็น มันทอนเงินได้ไหม มันบอกเลขได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้

ภาวนาไม่เป็นนะ การแสดงออกไปมันมีจุดบกพร่องทั้งสิ้น ภาวนาเป็น ๆ ภาวนาเป็นนั่นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรานะ แต่เวลาเป็นมันเป็นที่ใจเรานี่ ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง เห็นกิเลส แล้วถ้าจับกิเลสตัวจริง ๆ ได้นะ ขนพองสยองเกล้า นี่เป็นต้นทางแห่งวิปัสสนา

ที่วิปัสสนากันไม่ได้ ที่วิปัสสนากันไม่เป็น วิปัสสนาไม่ได้ ภาวนามยปัญญา มันเกิดไม่ได้ ไม่ได้! ไม่ได้เพราะมันพุดผัดใจ “นี่สิ่งที่เราทำนี่มันเป็นโลกุตตระ ไอ้พวกอยู่ข้างนอกมันเป็นโลกียะ” โลกียะ โลกุตตระเขาแบ่งกันด้วยขอบเขตหรือ โลกียะ โลกุตตระ เขารับรู้กันได้ตรงนี้ใจ ตรงที่ว่าเห็นกิเลสจริงหรือเห็นกิเลสปลอมใจ ถ้าโลกียะ ๆ มันก็นี่ใจ ทำสวน ทำไร่ ทำนา มันเป็นธรรม ๆ นี่โลกียะนะ โลกเพราะอะไร เพราะทำสมาธิไม่เป็น มันไม่เข้าสู่จิตของตน

ถ้าจิตของตนสงบระงับเข้ามา จิตของตนสงบระงับเข้ามาด้วยสมถกรรมฐาน ด้วยสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน สมถกรรมฐาน “สมาธิเป็นตัวเป็นตนนะ สมาธิ..” ก็ฐานใจ จิต เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็น เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่แล้วนี่พ่อแม่ถึงได้บอกเวลาตกฟาก เวลาตายไปแล้วก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ก็ไปเกิดเป็นเทวดาถึงได้รู้ว่าเป็นเทวดา ขณะที่มันไปตามวาระนั้น มันไม่มีสติปัญญารู้เท่าทันในใจของมันหรอก เพราะภาวนาไม่เป็น

ภาวนาเป็นนี่สติ สติสัมปชัญญะนี้สำคัญมาก เพราะสติมันพร้อมของมัน แล้วสตินะ ไอ้คนภาวนาไม่เป็นนี่ สติก็คือสติใจ แต่ถ้าคนภาวนาเป็นนะ ครูบาอาจารย์ของเรา นี่ สติ พอภาวนาขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไปมันจะเป็นมหาสติ มหาสตินี้มันเข้มข้นกว่าสติสัมปชัญญะที่เราพยายามฝึกฝนกันอยู่นี้หลายร้อยเท่า แล้วมันเป็นสติอัตโนมัตินะ สติอัตโนมัติมันจะเข้าไปจับพญามาร มารมันมีลูกของมันในความโลภ ความโกรธ ความหลง ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันยังมีลูกของมันเป็นอุปาทาน แล้วอุปาทานมันยังมีลูกของมันนะเป็นรูป รส กลิ่น เสียง สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลัพพตปรามาส สักกายทิฏฐิความเห็นผิด

เวลาถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นกิเลสที่แท้จริง มันจับกิเลสได้ ไม่พูดผิดๆ ถูกๆ
 อย่างนี้ ใ้อ้ที่พูดมาผิดๆ ถูกๆ มันไม่เข้าสู่วงปฏิบัติเลย เพราะในวงปฏิบัติมันมีบุคคล ๔ คู่ โสดา
 ปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล
 อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นะ ๔ คู่นี้เป็นหนทางเท่านั้น เพราะนิพพาน ๑
 อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันระหว่างเดินทาง นี่ไง

ฉะนั้น จะบอกที่ว่า เวลาที่ว่ามันเป็นอัตรตาหรือเป็นอนัตตา เวลามันเป็นอนัตตา
 ระหว่างเดินทาง อัตรตา อัตรตาก็ยึดมันถือมันอยู่นี่ไง นิพพานเป็นอัตรตาหรือเป็นอนัตตา อนัตตา
 นี้ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไตรลักษณ์นี้ ถ้าจิตมันไม่สงบ จิตไม่มีกำลังของ
 ตน มันกิเลสสมมุติ มันสมมุติไป ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ว่า มันกิเลส

ใ้อ้พวกภาวนาไม่เป็น มันยังไปสมมุติกิเลสอีกตัวหนึ่งนะ “ใ้อ้หนูก็เป็นกิเลส ใ้อ้ก็เป็น
 กิเลส เดียวนี้เราวางหมดแล้ว เดียวนี้เราไม่โกรธใครเลย เดียวนี้เราไม่เคยหลงอะไรเลย” หลงตัว
 มันเอง หลงเพื่อเจ้าในตัวเอง มันไม่เห็นไม่รู้จักกิเลสตัวแท้จริง กิเลสตัวแท้จริงคือตัวอวิชชาคือ
 ตัวที่มันไม่รู้มันนั้นนะ มันไม่รู้เท่าทันในความเป็นจริงในใจของมัน มันเลยพูดออกมาปล่อยไป
 ๕๐๐ คอก แต่ถ้ามันเป็นจริงคนเป็นจริงไม่กล้าพูดอย่างนั้น มันอาย มันเขิน มันอายเพราะอะไร
 เพราะพูดผิดพูดถูกนี้อาย ใ้อ้ที่พูดผิดๆ ไปหมดเลย มันภาวนาไม่เป็นไง

แต่ถ้ามันภาวนาเป็นนะ เราทำความเข้าใจเข้ามาๆ “ทำไมต้องทำ แหม! ใ้อ้สงบๆ นี่
 ใ้อ้สมาธินี้ทำไมต้องทำ” **ไม่มีสมาธิ โลกุตตรธรรมเกิดขึ้นมาได้** ไม่มีสมาธิมันเป็นโลกียะ
 มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นสัตตชาติญาณ มันเกิดจากสามัญสำนึกเพราะมันมีสมุทัย ทุกข์
 เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์คือตัณหาความทะยานอยาก ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหาเป็น
 เหตุแห่งทุกข์ ถ้ามันมีตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา นี้ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ นี่เป็นฝ่ายผูกมัด
 เป็นฝ่ายกิเลสในอริยสัจ

ในสัจจะในความจริงนะ ถ้าทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ แล้วมีมรรค ๘ มรรค ๘ ทำความถูก
 ต้อง ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ คือศีล คือสมาธิ คือปัญญา แล้วศีล สมาธิ ปัญญาโดยสัจจะ
 โดยเป็นข้อเท็จจริง แล้วถ้าพิจารณาด้วยความชอบธรรมด้วยความเพียรชอบ ถ้าพิจารณาโดย
 ความชอบธรรมด้วยความเพียรชอบ เห็นไหม ถ้ามรรคสามัคคีมันสมุจเฉทปหาน ขณะจิตนิโรธ!
 ดับทุกข์ ดับทุกข์ นี่เป็นฝ่ายมรรค ฝ่ายมรรค เห็นไหม ขณะคือนิโรธ คือดับทุกข์

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ นี่คือฝ่ายกิเลส ฝ่ายมาร ในอริยสัจจะในความจริงที่เกิดขึ้น
 ในอริยสัจจะในพระพุทธศาสนาที่มันเป็นจริง มันเป็นจริงไป มันเป็นฝ่ายผูกมัด มันเป็นตัว
 ภวตัณหา วิภวตัณหาที่โคจรวนๆ เพื่อเจ้าเพื่อฝัน อยากได้ อยากดี อยากเด่น อยากไปหมด
 ทุกๆ อย่าง อยากให้คนนับหน้าถือตา อยากให้คนชื่นชมโดยที่ไม่รู้อะไรเลย

แต่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงๆ เห็นไหม นิโรธดับทุกข์ด้วยมรรค นี่ธรรมชาติขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไตรลักษณ์ นี่โง่อนัตตา อัตตาฯ นี่ทุกข์ สมุทัยนี่อัตตา นิโรธดับทุกข์ อนัตต้ามรรค ๔ ผล ๔ เป็นทางเดิน เป็นความก้าวเดินของจิตที่ก้าวเดินขึ้นไปด้วยความวิริยะ ความอุตสาหะ ด้วยการกระทำของผู้ที่มีอำนาจวาสนา

คนที่ประพฤติปฏิบัติที่อำนาจวาสนาของตนไม่เข้มแข็งพอ ก็ประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นจิตเป็นนิสัย เป็นบุญเป็นกุศลฝังไว้กับใจดวงนั้น ให้เป็น เป็นจิตเป็นนิสัย เป็นอำนาจวาสนาต่อไปข้างหน้าที่เราประพฤติปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพราะมันมีหนทางเดียวที่เราจะพ้นจากทุกข์ นอกนั้นเราจะหมักหมมและตรอมตรมอยู่ในทุกข์นั้น

ถ้ามันเป็นจริงๆ เห็นไหม นี่โง่เป็นอัตตาหรือเป็นอนัตตา แล้วถ้ามันความจริงของมัน กิเลสตัวแท้จริงคือตัวไม่รู้ มันไม่รู้อะไรเลย แล้วมันประกาศว่ามันรู้ กิเลสมันพลิกอีก มันไม่รู้จักความเป็นจริงเลย แต่มันประกาศว่ามันรู้ “ให้วางๆ ไม่ต้องดิ้นรน ไม่ต้องขวนขวาย” เหน!

ผู้ที่มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ เพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะไม่ชอบธรรม มิฉฉา สติมีมิฉฉาสติ สัมมาสติ สมาธิมีมิฉฉาสมาธิ สัมมาสมาธิ ถ้าปัญญา ปัญญาภิเลสหรือปัญญาธรรม

ถ้าเป็นธรรมๆ นะ เป็นธรรมมันเข้าได้ทุกเม็ดหินเม็ดทราย เพราะคำว่า “เป็นธรรม” อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้านะ รู้หมด แต่พูดเพื่ออะไร

ถ้ามันเป็นโจร มหาโจร เราไปยุ่งกับเขาทำไม เขาพูดสิ่งใดมันเข้าได้ทั้งนั้น ถ้าเราจะเข้า แต่แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยากนะ ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรเป็นมหาโจรนะ ไปปล้นแล้วโดนจับ เป็นพระ บวชเป็นพระเป็นลูกศิษย์ของพระสารีบุตร เคยฝึกหัดภาวนาขึ้นมาจนได้ฌานสมาบัติ แล้วสึกไป ไปเป็นโจร ไปปล้น แล้วถึงเวลาเขาจะประหารใจ พระสารีบุตรมาโดยฤทธิ์เลย ให้เขาระลึกถึงของเขา คนกำลังจะตายจะโดนประหาร มันเข้าฌานสมาบัติ มันหลุดจากเครื่องจองจำไปได้เลย

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง ความจริงมันมีอยู่โดยมากมาย แต่นี่มันความจริงของโลกๆ ความจริงของโลกนี่เขาภาวนาเป็น เขาทำได้ของเขา ใ้อภาวนาไม่เป็นแล้วไม่เห็นไม่รู้จักกิเลสตัวจริง มันไปสมมุติกิเลสไว้เยอะแยะเลย กิเลส กิเลสสมมุติ สมมุติแล้วมันก็พลิกกลับว่า “เราวางสมมุติได้ วางหมดเลย ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม มันเป็นโลกียะ มันเป็นโลกุตตระ” นั่นก็พ้อเพื่อเพื่อเจอไปเรื่อยเปื่อย ภาวนาไม่เป็น

แล้วภาวนาไม่เป็น สังคม ปุณฺณ กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามี มรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่ไงมาตรฐานของจิต

จิตมันมีมาตรฐานของมัน เป็นโสดาบันมีความรู้สึกอย่างไร มีความเข้าใจในธรรมมากน้อยแค่ไหน ในสัททาคามี ในอนาคามี ในพระอรหันต์เขาถึงเห็นคนที่ไปปดมดเท็จ แค่โสดาบันก็รู้แล้ว เพราะคำว่า “โสดาบัน” มันต้องจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน ปุถุชนคนหนาทำสมาธิไม่ได้ๆ แล้วพอเราทำสมาธิได้ของเราเป็นกัลยาณชน ถ้าเป็นกัลยาณชนสัมมาสมาธิมันทำได้มันคง

ถ้ามันคงขึ้นไปแล้วถ้าน้อมไปสู่ สู่สติปัญญา ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นใหม่ เห็นกิเลสตัวจริงๆ กิเลสแท้จริงมันเป็นอวิชชา แต่คนที่มันไม่รู้จริง มันไม่เห็นกิเลสโดยแท้จริง มันสมมุติกิเลสขึ้นมาเพื่อให้มันมีความรู้สึกนึกคิด วงรอบของอารมณ์ให้ควบคุมได้ แล้วมันบอกว่า นั่นนะบรรลุลุทธิธรรม แล้วคนที่เขารู้จริง มันเห็นแล้วมันรู้เท่าหมดละ แล้วคนที่มันไม่รู้จริง เห็นใหม่ มันสมมุติว่าเป็นกิเลส แล้วมันก็วางกิเลส แล้วมันก็มีคุณธรรมอยู่แล้ว แล้วมันก็ยังพลิกกลับว่า มันมีคุณธรรมอีก เพราะมันไม่เห็นกิเลสตัวจริงใจ

ถ้าเห็นกิเลสตัวจริงแท้จริงนะ จะไม่พูดพร่ำเพ้ออย่างนี้ แล้วถ้าเห็นกิเลสตัวจริงของจริง แล้วมีสติมีปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตามเป็นจริง มันจะมหัศจรรย์ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภาวนามยปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณคืออดีตชาติมันยาวไกล จุตูปปาตญาณ อนาคตอีกยาวไกล อาสวักขยญาณปัจจุบันชำระล้างกิเลสในปัจจุบันนี้

ไอ้พวกนี้รู้อะไร ไม่รู้เห็นอะไร มันถึงว่าไม่เห็นกิเลสแท้จริง กิเลสแท้จริงคือตัวที่มันไม่รู้มันนั่นแหละ อวิชชาคือความไม่รู้ ไม่รู้ปฏิบัติแบบไม่รู้ แล้วก็ไม่มีสิ่งใดเป็นความรู้จริงในใจของตนแม้แต่กระพี้ เอวัง